

sche overheid van land, provincie en gemeente zich bereid verklaarde de financiëring van de bouw van eigen protestantse kerkjes in Beek, Gulpen, Heerlen en Meerssen op zich te nemen, wanneer de protestantse partij van haar kant afstand deed van alle rechten, die zij op het gebruik van de roomse kerken ter plaatse tot dan toe hadden bezeten. Twee KB's van resp. 11 juli en 10 augustus 1835 regelden de details van deze overeenkomst. De nieuwe grotendeels op kosten van de Belgische schatkist gebouwde kerkjes werden op de volgende data in gebruik genomen:

Beek op 27 augustus 1837, Gulpen op 3 september 1837, Meerssen 10 september 1837 en Heerlen op 22 april 1838. In Dalhem was in 1830 een nieuwe kerk door de katholieken in gebruik genomen, waarbij zij iedere bijdrage tot financiëring van protestantse kant weigerden om langs die weg niet opnieuw gedwongen te worden protestanten tot het gebruik van de nieuwe kerk toe te laten. De kleine gemeente beschikte sindsdien niet meer over een kerkruimte. Vermoedelijk weken enkele protestanten uit naar elders, of bleven zij kerken in Eijsden, waarmee de gemeente van Dalhem al lange tijd nauwe banden had onderhouden.

Het simultaneum in Eijsden bleef nog geruime tijd voortbestaan. Als motief wordt steevast gewezen op het feit, dat het simultaneum daar in tegenstelling tot de gang van zaken elders nooit een bron van moeilijkheden zou hebben opgeleverd. Niettemin werden omstreeks 1848 plannen uitgewerkt om een oud ongebruikt schoolgebouw om te bouwen tot een eigen kerkruimte voor de protestantse gemeenschap ter plaatse. Een en ander verliep zo moeizaam, dat het nog tot in 1858 duurde, voordat de protestanten de beschikking hadden over een eigen kerkruimte met alle toebehoren. Het jaar 1858 markeert dan ook het einde van een uniek verschijnsel in Nederland. Elders bestaat het instituut voort tot op de huidige dag.

W. A. J. Munier

In deze samenvatting zijn enkele punten die in de discussie naar voren kwamen reeds verwerkt. Duidelijk was het ons overigens wel, dat in de hierboven geschetste situatie geen sprake was van wat wij tegenwoordig een oecumenische gezindheid noemen. Het ging slechts om een regeling, waarbij juridisch gezien de overheid als eigenaresse van het kerkgebouw optrad. De facto beschouwden de protestanten zich dikwijls als zodanig.